

1. lekcja (język polski)
Klasa: 5.

2. hodina (český jazyk)
Ročník 5.

Uczeń:

- tworzy proste wypowiedzi (pod względem treści i formy adekwatnie do wieku);
- czyta ze zrozumieniem (i krytycznie) teksty dostosowane do wieku;
- rozpoznaje części mowy, w wypowiedzi stosuje ich poprawne formy gramatyczne.

Žák:

- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry;
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.

O jesieni možna mŕoivit rŕoźnie

Jak zrýt na podzim zahradu? – umělecké a neumělecké (věcné) vyjádření

Cel komunikacyjny: uczeń potrafi okrešlic nadawcę wypowiedzi; dopasowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej; ocenia obecność środków językowych w tekstach kultury.

Cíl komunikační: Žák posoudí funkci uměleckého a neuměleckého vyjádření (textu) a v nich užitě jazykové prostředky.

Cel poznawczy: uczeń zna podstawowe części mowy i rozumie ich funkcje w tekście.

Cíl kognitivní: Žák postihne funkci podstatných jmen, přídavných jmen a sloves (ve vazbě na vybrané texty).

problem komunikacyjno-stylistyczny: tworzenie wypowiedzi dostosowanej do sytuacji komunikacyjnej;
problem językowy: części mowy i ich funkcje w opisie.

Problém komunikačně-slohový: umělecké a neumělecké (věcné) vyjádření téže skutečnosti

Problém jazykový: přídavná jména, podstatná jména, slovesa a jejich funkce

Metody pracy – praca z tekstem (lektura tekstu, interpretacja tekstu, analiza językowa), tworzenie wypowiedzi

Metody výuky – aktivizující (řešení problému), slovní (práce s textem), rozhovor

Formy pracy – praca zbiorowa w połączeniu z pracą w parach/grupach

Formy výuky – skupinová, individuální, hromadná

tekst, ilustracja

texty a obrázek

Ewokacja

Przyjrzy się obrazowi Giuseppe Arcimbolda:
Z jakich elementów składa się obraz i co można o nich powiedzieć? (rzeczownik + przymiotnik)
Co przedstawia/z którą porą roku jest związany?
Sprawdź w słowniku termin alegoria. Zastanów się, jak można go rozumieć w kontekście obrazu Giuseppe Arcimbolda?
Zatytułuj obraz.

Evokace

Co znamená slovo *triumf*?
Představte si sochu s názvem *Triumf práce* nebo *Pán země*. Jak si ji představujete? Jak asi vypadá? Zkuste si ji vzájemně popsat. Případně ji můžete nakreslit.

Podívejte se, jak si ji představoval Karel Čapek. Proč asi? Jak by mohla souviset s podzimem?

Ušwiadomienie

Na podst.: <https://www.ekokalendarz.pl/wp-content/uploads/pakiet-09-23-Jesie%C5%84.pdf>

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia:

Podkreśl części mowy, które informują o jesieni. Nazwij je, zastanów się jaką funkcję pełnią (rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki).

Ćwiczenia komunikacyjne:

Kto może tak powiedzieć?

Jaki ładny okrągły kasztan. W sam raz na ludzika. Kasztanowce właśnie zrzucają swoje owoce. Nazywamy je kasztanami.

Jasnożółte liście tworzą puszysty złoty dywan pod rozłożystym jak parasol klonem. Jesienią niebo miewa kolor indygo.

Skąd w jesiennych liściach kolor czerwony? Za jego pojawienie się odpowiadają antocyjany.

Od południa i południowego wschodu nadciągają chmury deszczowe. Pogoda nie poprawi się do końca tygodnia.

Do wyboru

Ułóż dialogi/zadaj pytania, na które odpowiedzią mogłyby być wypowiedzi powyżej.

Jak o jesiennym liściu powiedziałbyś/powiedziałabyś ty, nauczyciel przyrody, malarz, baśniopisarz...

Refleksja

Opisz wybrany element jesiennego krajobrazu komuś, kto nigdy go nie widział. Zastanów się, na co zwróciłeś/zwróciłaś uwagę? Jakich środków językowych użyłeś/użyłaś i dlaczego? Podaj przykład/przykłady (ćwiczenie w parach).

Uvědomění si informací

Přečtěte si text, který s obrázkem souvisí:

Já vím, že je mnoho krásných povolání, například psát do novin, hlasovat v parlamentě, sedět ve správní radě nebo podpisovat úřední lejstra; ale jakkoliv to všechno je pěkné a záslužné, člověk při tom nedělá tu figuru a nemá tak monumentální, plastický a přímo sochařský postoj jako muž s rýčem. Pane, když tak stojíte na svém záhonku, jednou nohou opřen o rýč, stíraje si pot a pravě „Uf“, tu vypadáte rovnou jako alegorická socha; stačilo by vás pozorně vyrýt, vyzvednout i s kořínky a postavit na sokl s nápisem „Triumf práce“ nebo „Pán země“ nebo tak nějak. To říkám proto, že teď je k tomu zrovna čas, totiž k tomu rytí.

Ano, v listopadu se má obracet a kypřit půda; nabírat ji plným rýčem, to je tak chutný a labužnický pocit, jako byste nabírali plnou sběračkou, plnou lžící jídlo. Zdroj: Karel Čapek, Zahradníkův rok

Co je to alegorie? Jak tomuto pojmu rozumíte ve spojení s tím, o čem Čapek v textu píše? Která slova Čapek používá k popisu sochy? O které slovní druhy jde? Najděte v textu další příklady. (podstatná jména, přídavná jména)

Přečtěte si následující text a srovnajte ho s předchozím. Co mají společného a v čem se liší? Jakou funkci tyto texty mají?

Víte, jak správně zryt na podzim zahradu? Nejprve odstraňte zbytky zeleniny či květin, vytrhejte plevel – ten, který se množí dále kořenem, jako jsou pampelišky, husí noha či bodláky, vyhoďte – nikdy ho nedávejte na kompost, protože by se z kořene dál množil. Obyčejnou trávu a různé plazivé plevele mohou rovnou posloužit jako hnojivo (hned je zaryjete), pokud nejsou příliš velké. U těch se nemusíte snažit ani vytrhnout je celé i s kořenem. Nachystejte si kompost nebo hnůj, který budete zarývat. Hnůj nepoužívejte pro záhony, kde chcete pěstovat česnek či cibuli, protože by jim to uškodilo. Zdroj: <https://living.iprima.cz/zahrada/vite-jak-spravne-zryt-na-podzim-zahradu>; cit. 23. 8. 2021

Který slovní druh autor textu využívá k tomu, aby nám sdělil, co máme dělat? (slovesa) Uveďte příklady.

Reflexe

Ve dvojicích si vyberte jednu zcela všední činnost nebo věc a zkuste ji popsat uměleckým a neuměleckým (věcným) způsobem. Jakou funkci ve vašich textech plní podstatná jména, přídavná jména a slovesa?

Hodiny jazykové a komunikačně-slohové výchovy tematicky navazují na hodiny výchovy literární. Výběr textu v hodině literatury, který nastavuje motiv podzimu, je použit i v jazykové a komunikačně-slohové výchově a je dále rozvinut. Na pozadí textů, které motivicky navazují, se rozebírá jazykový problém, totiž funkce podstatných jmen, přídavných jmen a sloves. Integrace zde probíhá hned na několika rovinách: (1) na rovině mezijazykové – integrace výuky češtiny a polštiny díky zacílení na tentýž výstup v RVP

a tutéž problematiku, (2) na rovině mezisložkové – (a) integrace jazykové, komunikačně-slohové i literární výchovy, a to díky postupu, v němž se využívá literární a neliterární text k probrání jazykového i komunikačně-slohového obsahu: na jedné straně problematika podstatných, přídavných jmen a sloves, a na druhé straně otázka rozdílu mezi věcným a uměleckým vyjádřením. Upřednostňuje se komunikační přístup a výuka češtiny a polštiny se vzájemně propojují.

Přečtěte si text, který s obrázkem souvisí

Já vím, že je mnoho krásných povolání, například psát do novin, hlasovat v parlamentě, sedět ve správní radě nebo podpisovat úřední lejstra; ale jakkoliv to všechno je pěkné a záslužné, člověk při tom nedělá tu figuru a nemá tak monumentální, plastický a přímo sochařský postoj jako muž s rýčem. Pane, když tak stojíte na svém záhonku, jednou nohou opřen o rýč, stíraje si pot a pravě „Uf“, tu vypadáte rovnou jako alegorická socha; stačilo by vás pozorně vyrýt, vyzvednout i s kořínky a postavit na sokl s nápisem „Triumf práce“ nebo „Pán země“ nebo tak nějak. To říkám proto, že teď je k tomu zrovna čas, totiž k tomu rytí.

Ano, v listopadu se má obracet a kypřit půda; nabírat ji plným rýčem, to je tak chutný a labužnický pocit, jako byste nabírali plnou sběračkou, plnou lžící jídlo.
Zdroj: Karel Čapek, Zahradníkův rok

Co je to alegorie? Jak tomuto pojmu rozumíte ve spojení s tím, o čem Čapek v textu píše? Která slova Čapek používá k popisu sochy? O které slovní druhy jde? Najděte v textu další příklady. (podstatná jména, přídavná jména)

Přečtěte si následující text a srovnejte ho s předchozím. Co mají společného a v čem se liší? Jakou funkci tyto texty mají?

Víte, jak správně zryt na podzim zahradu?
Nejprve odstraňte zbytky zeleniny či květin, vytrhejte plevel – ten, který se množí dále kořenem, jako jsou pampelišky, husí noha či bodláky, vyhodte – nikdy ho nedávejte na kompost, protože by se z kořene dál množil. Obyčejnou trávu a různé plazivé plevele mohou rovnou posloužit jako hnojivo (hned je zaryjete), pokud nejsou příliš velké. U těch se nemusíte snažit ani vytrhnout je celé i s kořenem. Nachystejte si kompost nebo hnůj, který budete zaryvat. Hnůj nepoužívejte pro záhony, kde chcete pěstovat česnek či cibuli, protože by jim to uškodilo.

Zdroj: <https://living.iprima.cz/zahrada/vite-jak-spravne-zryt-na-podzim-zahradu>;
cit. 23. 8. 2021

Který slovní druh autor textu využívá k tomu, aby nám sdělil, co máme dělat? (slovesa) Uveďte příklady.

Kto może tak powiedzieć?

Jaki ładny okrągły kasztan. W sam raz na ludzika. Kasztanowce właśnie zrzucają swoje owoce. Nazywamy je kasztanami.

Jasnożółte liście tworzą puszysty złoty dywan pod rozłożystym jak parasol klonem. Jesienią niebo miewa kolor indygo.

Skąd w jesiennych liściach kolor czerwony? Za jego pojawienie się odpowiadają antocyjany.

Od południa i południowego wschodu nadciągają chmury deszczowe. Pogoda nie poprawi się do końca tygodnia.

Do wyboru

a) Ułóż dialogi/zadaj pytania, na które odpowiedź mogłyby być wypowiedzi powyżej.

b) Jak o jesiennym liściu powiedziałbyś/powiedziałabyś ty, nauczyciel przyrody, malarz, baśniopisarz...

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia:

- Podkreśl części mowy, które informują o jesieni.
- Nazwij je, zastanów się jaką funkcję pełnią (rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki).

EKOKALENDARZ

Wrzesień:

- drzewa owocowe uginają się od czerwonych jabłek i żółtych, malutkich śliwek,
- kwitną fioletowe wrzosi,
- rosną grzyby,
- odlatują białe bociany.

Październik:

- liście stają się żółte i czerwone,
- dojrzałe owoce opadają z drzew,
- do snu zimowego udają się jeże,
- ssaki zmieniają futro na cieplejsze i jaśniejsze.

Listopad:

- drzewa gubią ostatnie liście,
- dziki łączą się w stada,
- samice niedźwiedzi zapadają w sen zimowy.

POLONISTY
BOHEMISTY